NYUGATI-KÁRPÁTOK

NAGY TÁJEGYSÉGEK/KÁRPÁTOK

Nyugati-Kárpátok

Földrajzi fekvés és határai. A Román-Kárpátok nyugati ága, amelyet délen a Duna, északon pedig a Berettyó-folyó határól.

✦ *ellemezzétek a mellékelt térképet és nevezzétek meg égtájak szerint a Nyugati-Kárpátokkal szomszédos domborzati egységeket;*

A domborzat általános jellemzői:

- gyűrődéssel keletkeztek az alpesi hegységképződési fázis/alpesi orogenézis idején, valamint vulkanizmus során (Erdélyi-érchegység);
- itt találjuk a legkisebb tengerszint feletti magasságokat a Kárpátokra vonatkozóan, legmagasabb hegysége, az 1849 m magas Nagy-Bihar-csúcs a Bihari-havasokban);

✦ *nevezzétek meg az 1800 m tengerszint feletti magasságot meghaladó csúcsokat;*

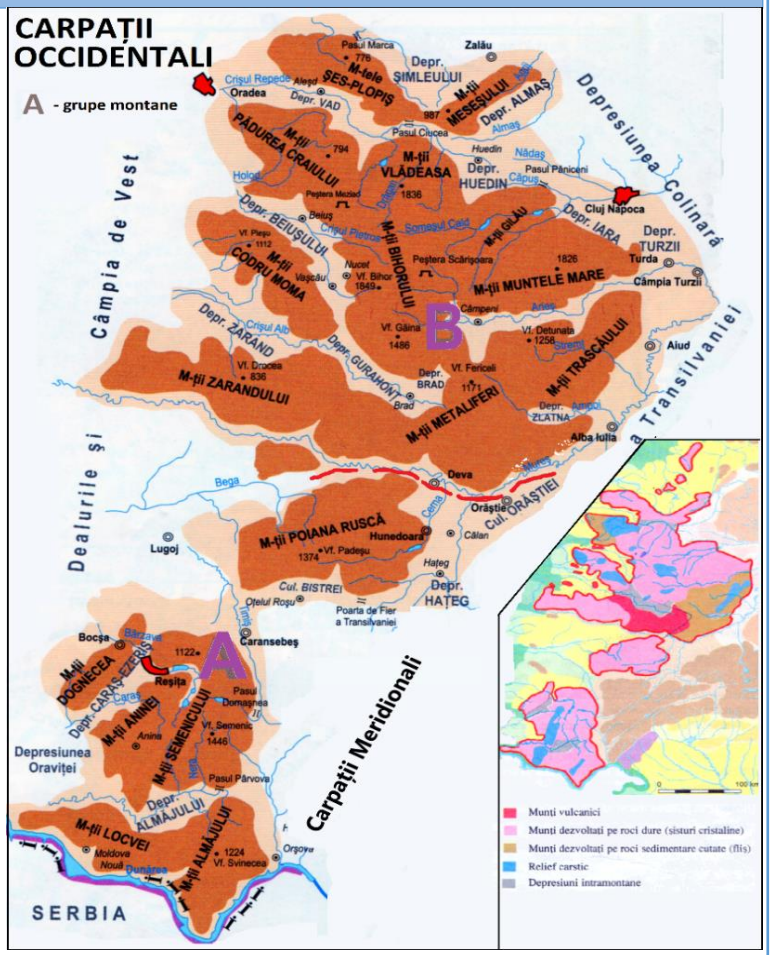

- kőzettani felépítése nagyon változatos – metamorf kőzetek, vulkanikus kőzetek, gyűrt üledékes kőzetek (mészkő, homokkő, konglomerát, agyag), egyenlőtlen elrendeződéssel („kőzettani mozaik“ az Erdélyi-szigethegységben);
- domborzata nagyon tagolt, a hegyvonulatokat széles völgyek, hegyközi medencék vagy „öböl jellegű medencék” (a Nyugati-alföld és dombvidék egyes területei a folyók mentén mélyen benyomulnak a hegyvonulatok közé) taglalják;

✦ *nevezzétek meg azokat az átjárókat (hágók/szorosok), amelyek kapcsolatot teremtenek a különböző kárpáti térségek vagy történelmi és földrajzi térségek között;*

NYUGATI-KÁRPÁTOK

- az alacsony tengerszint feletti magasságok és a domborzat erős tagoltsága egyenes következménye a következő folyamatoknak: enyhébb emelkedés/felgyűrődés szemben a Kárpátok többi ágával, erőteljes tektonikus süllyedő mozgások, amelyek létrehozták a medencéket, széles völgyeket és a „rejtett hegyeket” (a Berettyó- és a Szamos-folyó közötti térség, ahol a hegyeket puha üledéktakaró fedi), illetve a külső erők felszínalakító munkája;
- a hegyvonulatok iránya: a Maros-folyótól délre megkülönböztetjük a magassági emeleteket, a hegyvonulatok különböző irányba terjednek, míg a Maros-folyótól északra a hegyvonulatok sugarasan ágaznak szét egy központi fekvésű hegységből, a Bihar-hegységből;
- domborzati formák és típusok: a legelterjedtebb a *karszt domborzat* – mészkőfennsík karrmezők/karrlejtők, töbör/dolina, szurdok (Tordai-hasadék, Néra-szurdok), barlangok (Szelek-barlangja-P. Vântului, Medve-barlang-P. Urşilor, Mézgedi-barlang-P. Meziad, Komárnik-barlang-P. Comarnic, Csodavár-barlang-Cetăţile Ponorului, Aranyosfői-jégbarlang -P. Scărişoara); *a kristályos palákon és vulkanikus kőzeteken kialakult masszív jellegű domborzat* (sajátos kemény, nehezen erodálodó formákkal); *folyóvizi domborzat* (Kazán-szoros, a leghosszabb szoros Európában);
- a Nyugati-Kárpátok alegységeit/csoportjait a Maros-folyó széles völgye választja el;
  - *keressétek meg a Nyugati-Kárpátok csoportjait, amelyeket a térképen a következő betűk jelölnek: A – Bánsági-hegyvidék, B* – Erdélyi-szigethegység, *nevezzétek meg a határait is;*

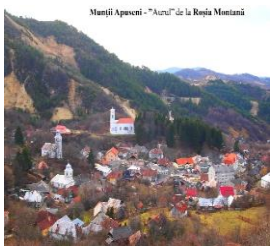

Tudd meg!

- A Csodavár karsztkomplexum a Bihari-hegység szívében a Pádis-fennsíkon található, ahol karsztformák széles skáláját ismerhetjük meg és amelyet a román barlangászat Everesztjeként tartanak számon.
- A Bigar-vízesést, amely része a Néra-szurdoknak az Aninai-hegységben, a világ tíz legszebb vízesése közé sorolták.
- Az Erdélyi-szigethegység (Erdélyi-érchegység) aranybányái, történelmi jellegű bányásztérség, itt találjuk Európa legjelentősebb aranyérckészletét (400 mil. t.).